Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973).

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

Nr. 69.893 van 28 november 1997

A. 64.247/VIII-
(XIII-127)

In zake : 1. **SALLE-HACHA** Marie-Rose,

2. **RUSSEL** Philippe,

3. **TILQUIN** Thierry,

die woonplaats hebben gekozen bij Mr. Jean-Paul LAGASSE, advocaat, Adolphe Lacomblélaan 8/6 1030 Brussel,

tegen :

het Waalse Gewest, vertegenwoordigd door zijn Regering,

dat woonplaats heeft gekozen bij Mr. Etienne ORBAN de XIVRY, advocaat, route de Beausaint 29 6980 La Roche-en-Ardenne.

Tussenkomende partij :

de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, afgekort als "**N.M.B.S.**",

die woonplaats heeft gekozen bij Mr. Philippe GERARD, advocaat bij het Hof van Cassatie, Louizalaan 523 1050 Brussel.

DE RAAD VAN STATE, VIIIe KAMER,

Gezien het op 26 juni 1995 ingediende verzoekschrift, waarbij Marie-Rose SALLE-HACHA, Philippe RUSSEL en Thierry TILQUIN de nietigverklaring vorderen van het besluit van de Waalse Minister van Leefmilieu, Natuurlijke Hulpbronnen en Landbouw dd. 26 april 1995, waarbij de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen wordt vrijgesteld van raadpleging van het publiek voorafgaand aan het milieu-effectonderzoek dat vereist is voor de toekenning van de bouwvergunning met betrekking tot de aanleg van de H.S.T.-lijn voor het baanvak Hélécine-Ans;

Gelet op arrest nr. 58.471 van 6 maart 1996 waarbij het verzoek tot tussenkomst in het kort geding, ingediend door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, wordt ingewilligd en de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden handeling wordt afgewezen;

Gezien het op 20 november 1997 door verzoekers ingediende verzoekschrift tot wraking van "elke magistraat die het geschil heeft onderzocht in het kader van de schorsingsprocedure" en, inzonderheid, van de heer LEROY, staatsraad, lid van de XIIIe kamer;

Gelet op artikel 29 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Gelet op de artikelen 61 tot 65 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot bepaling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 31 december 1968;

Gelet op de beschikking van 24 november 1997 waarbij de zaak wordt verwezen naar de VIIIe kamer om uitspraak te doen over de vordering tot wraking;

Gelet op de verklaring van 24 november 1997 van de heer LEROY, staatsraad, over het verzoekschrift tot wraking;

Gelet op de beschikking van 25 november 1997, waarbij de partijen opgeroepen worden om te verschijnen op de openbare terechtzitting van 26 november 1997 om 15.30 uur;

Gehoord het verslag van de heer GEUS, kamervoorzitter;

Gehoord de opmerkingen van Mr. J.-P. LAGASSE, advocaat, die voor verzoekers verschijnt, en van de heer LEROY, staatsraad;

Gehoord het andersluidend advies van de heer MENDIAUX, adjunct-auditeur-generaal;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de vordering geredigeerd is als volgt :

" Gelet op artikel 62 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948;

Gelet op artikel 828, 8°, van het Gerechtelijk Wetboek;

Overwegende dat de heer LEROY, staatsraad, reeds kennis heeft genomen van het geschil als staatsraad-rapporteur in het kader van de schorsingsprocedure tegen de bestreden handeling (arrest nr. 58.471 van 6 maart 1996);

Dat hieruit een beletsel volgt om zitting te hebben naar aanleiding van het onderzoek ten gronde van hetzelfde geschil, wat derhalve een grond tot wraking oplevert;

OM DIE REDENEN

BEHAGE HET DE RAAD :

Akte te nemen van de vordering tot wraking ingesteld door verzoekers, tegen iedere magistraat die het geschil heeft onderzocht in het kader van de schorsingsprocedure, zijnde de hh. ANDERSEN, LEROY en LIENARDY, en te beschikken dat zij geen zitting mogen hebben in het kader van de vernietigingsprocedure";

Overwegende dat de vordering doelloos is wat betreft de hh. ANDERSEN, Kamervoorzitter, en LIENARDY, staatsraad;

Overwegende dat de heer LEROY, staatsraad, zijn antwoord op de vordering tot wraking samenvat als volgt :

" Bij wijze van besluit komt het mij dus voor dat de wet het lid van de Raad van State dat zitting heeft gehad in kort geding niet alleen niet de verplichting oplegt om zich onbevoegd te verklaren, maar dat ze dat lid zelfs gelast zitting te hebben. In de gegeven omstandigheden biedt bovendien geen enkele internationale regel de mogelijkheid de gevolgen van die wet te doen ophouden. Ik meen bijgevolg dat er geen grond is om mij onbevoegd te verklaren";

Overwegende dat verzoekers in hun pleidooi opmerken dat artikel 17 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, waarop de magistraat steunt tegen wie de vordering tot wraking gericht is, alleen handelt over de vorderingen tot schorsing, met uitzondering van de beroepen tot nietigverklaring, zodanig dat de genoemde bepaling niet onverenigbaar kan worden geacht met de voorschriften van artikel 828 van het Gerechtelijk Wetboek; dat ze onderstrepen dat de kamer die geadieerd wordt om over de grond uitspraak te doen, zich moet uitspreken over de principiële kwesties die reeds beslecht zijn bij het onderzoek van de vordering tot schorsing; dat ze voorts ook nog stellen dat de kwestie van de bepaling van de bevoegde kamer niet samenvalt met die van de samenstelling ervan;

Overwegende dat artikel 828, 8°, van het Gerechtelijk Wetboek het volgende bepaalt :

" Iedere rechter kan worden gewraakt om de volgende redenen :
(...)
8° indien de rechter raad gegeven, gepleit of geschreven heeft over het geschil; indien hij daarvan vroeger kennis heeft genomen als rechter of als scheidsrechter, behalve indien hij in dezelfde aanleg :

1. heeft medegewerkt aan een vonnis of een uitspraak alvorens recht te doen;

2. na uitspraak te hebben gedaan bij verstek, van de zaak kennis neemt op verzet;

3. na uitspraak te hebben gedaan op een voorziening, later van dezelfde zaak kennis neemt in verenigde kamers;";

dat artikel 62 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot bepaling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State voorschrijft dat de leden van de afdeling administratie gewraakt kunnen worden om de redenen die inzonderheid vermeld worden in artikel 828 van het Gerechtelijk Wetboek;

Overwegende dat het voorschrift van artikel 13 van de Grondwet, namelijk dat "Niemand tegen zijn wil (kan) worden afgetrokken van de rechter die de wet hem toekent", tot gevolg heeft dat de partijen die betrokken zijn bij een geschil hun rechter niet kunnen kiezen, of de samenstelling van het vonnisgerecht dat moet kennisnemen van de zaak niet kunnen beïnvloeden, tenzij door een vordering tot wraking van een lid van de zetel, op basis van een van de op beperkende wijze in de wet opgesomde redenen; dat, al worden in artikel 828, 8°, van het Gerechtelijk Wetboek redenen tot wraking en uitzonderingen hierop aangegeven, hieruit niet volgt dat, aangezien de uitzonderingen op een restrictieve wijze behoren te worden geïnterpreteerd, de regel, die

zelf afwijkend is, ruim zou moeten worden geïnterpreteerd; dat voorts, naar luid van artikel 1 van het reglement van orde van de Raad van State, goedgekeurd bij het besluit van de Regent van 15 april 1949, de Eerste Voorzitter elk jaar de samenstelling van de kamers vastlegt, zodanig dat in het geval van een beroep tot nietigverklaring, de "natuurlijke rechter" de kamer is waarvan de bevoegdheid en de samenstelling objectief bij het begin van het gerechtelijk jaar vastgesteld zijn, behoudens verhindering van een van de leden ervan; dat, voor de toepassing van het grondwettelijke beginsel, de aanwijzing van een kamer onlosmakelijk verbonden is met de samenstelling ervan;

Overwegende dat op de terechtzitting gewag is gemaakt van een beslissing van de voorzitter van de rechtbank van koophandel van Brussel van 20 maart 1984 waarbij deze zich onthouden heeft om zitting te hebben in een zaak, hoewel hij niet uitdrukkelijk was gewraakt, omdat hij meende dat, doordat hij voordien in dezelfde zaak een beschikking in kort geding had gewezen, een bepaalde mening te kennen had gegeven over de grond van het geschil, wat aanleiding kon geven tot toepassing van artikel 831 van het Gerechtelijk Wetboek; dat het genoemde artikel bepaalt dat "Iedere rechter die weet dat er een reden van wraking tegen hem bestaat, zich van de zaak (moet) onthouden"; dat door die bepaling, al is ze van dwingende aard wanneer de reden tot wraking vaststaat, zelfs wanneer geen van de partijen enige vordering tot wraking heeft ingesteld, de rechter zich kan terugtrekken indien hij zich door een beoordeling die zuiver persoonlijk is gebonden acht om in die zin te handelen; dat zulke beoordeling aan geen enkele rechterlijke controle kan worden onderworpen; dat dientengevolge behoort te worden aangetoond of er, in casu, een reden bestaat tot wraking van staatsraad LEROY;

Overwegende dat artikel 17, §1, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, ten aanzien van het Gerechtelijk Wetboek, terzelfder tijd de lex specialis en de lex posterior vormt; dat het tweede lid van die bepaling, in de versie die voortgevloeid is uit de wet van 19 juli 1991, luidde als volgt : "..., wordt de schorsing bevolen bij gemotiveerd arrest van de kamer die bevoegd is om uitspraak ten gronde te doen"; dat na de wijziging ervan bij de wet van 4 augustus 1996, die bepaling als volgt luidt : "..., wordt ..., de schorsing bevolen bij gemotiveerd arrest van de voorzitter van de geadieerde kamer of van de staatsraad die hij daartoe aanwijst"; dat uit de parlementaire voorbereiding van die laatste wet niet blijkt dat de wetgever een andere bedoeling zou hebben gehad dan over de vorderingen tot schorsing, ingediend volgens de gewone procedure, uitspraak te laten doen door een kamer bestaande uit één staatsraad in plaats van door een kamer samengesteld uit drie magistraten; dat de woorden "de geadieerde kamer" dezelfde strekking hebben als de uitdrukking "de kamer die bevoegd is om uitspraak ten gronde te doen"; dat bovendien de enige bepaling van artikel 17, § 1, die een verbod inhoudt om zitting te hebben het vierde lid ervan is, dat betrekking heeft op een geval dat niets uit te staan heeft met deze zaak; dat zoals reeds is uiteengezet, artikel 17, § 1, van de wetten op de Raad van State betrekking heeft op de kamer in de samenstelling die is vastgesteld door de Eerste Voorzitter op een onverdacht tijdstip; dat hieruit volgt dat die bepaling afwijkt van het Gerechtelijk Wetboek en een magistraat die zitting heeft gehad tijdens het onderzoek van de vordering tot schorsing toestaat deel uit te maken van de kamer die geadieerd wordt om een uitspraak te doen over het beroep tot nietigverklaring; dat er dientengevolge geen aanleiding toe bestaat te onderzoeken of de gewraakte magistraat "voordien kennis heeft genomen" van

het geschil als lid van de kamer die zich, bij voorraad en op rechtsvermoedens, heeft uitgesproken over het vernietigbare karakter van de bestreden handeling door een arrest te wijzen dat de kamer die een uitspraak ten gronde moet doen niet bindt, noch of de genoemde magistraat zich zou kunnen beroepen op de uitzonderingen waarin het voormelde artikel 828, 8°, voorziet;

Overwegende, evenwel, dat het voormelde artikel 17 niet van toepassing zou zijn indien dat artikel in strijd was met een internationale norm die rechtstreeks toepasselijk is in het Belgische recht; dat naar luid van artikel 6, § 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, "Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen ... eenieder recht (heeft) op ... behandeling van zijn zaak ... door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie ..."; dat de eis van onpartijdigheid behoort te worden beoordeeld volgens een dubbel criterium, het ene subjectief, het andere objectief; dat niet wordt aangevoerd dat bij de gewraakte een gebrek aan subjectieve onpartijdigheid zou vastgesteld zijn; dat er in casu geen aanleiding toe bestaat na te gaan of de vrees van verzoekers in verband met een gebrek aan objectieve onpartijdigheid van de gewraakte objectief gerechtvaardigd kan worden geacht; dat immers het onderwerp van het geschil het besluit is van de Waalse Minister van Leefmilieu, Natuurlijke Hulpbronnen en Landbouw van 26 april 1995, waarbij de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen wordt vrijgesteld van raadpleging van het publiek voorafgaand aan het milieu-effectonderzoek dat vereist is voor de toekenning van de bouwvergunning met betrekking tot de aanleg van de H.S.T.-lijn voor het baanvak Hélécine-Ans; dat de handeling die een administratieve overheid, gebruik makend van haar discretionaire bevoegdheid, toestaat één

van de vormvereisten voorafgaand aan de toekenning van een bouwvergunning niet te vervullen, niet rechtstreeks betrekking heeft op de burgerlijke rechten van degenen die, bij het vervullen van die vormvereiste, hun standpunt over het project hadden kunnen kenbaar maken, en evenmin zulke rechten doet ontstaan; dat het voormelde artikel 6 niet toepasselijk is in casu; dat de vordering tot wraking niet gegrond is,

B E S L U I T :

Artikel 1.

De vordering tot wraking wordt afgewezen.

Artikel 2.

De zaak wordt verwezen naar de algemene rol.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting, op achtentwintig november 1900 zevenen-negentig door :

de Hr.	GEUS,	kamervoorzitter,
Mevr.	DAURMONT,	staatsraad,
Mevr.	GEHLEN,	staatsraad,
Mevr.	HONDERMARCQ,	griffier.

De Griffier, **De Voorzitter,**

M.-Cl. HONDERMARCQ. **J.-Cl. GEUS.**

**VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD
VAN STATE, GECOöRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.**